

מסורת הש"ס

(א) לעיל לה: ולקמן מה, (ב) עירובין ד, טוהה ה, (ג) חולין ע"א: נעטעס פ"ג מ"ט, (ד) מ"כ פ' מלו"ט פ"ד פ"ה, (ה) אלהות פ"ב מ"ג, (ו) כלים רפ"ו שבת ק"ב: עירובין ד: [נדב, 4] (1) [עירובין פב, 8], ע"ין מהרש"א ומהרש"ל, (ט) [גולה דהך דכפרישת הוא סיוט דדור דהוס'] ומתחיל דבור חדש מן גלגין ברכותיהן שאיין על הגמ' דלעיל ופי' כמו תפוחים וכי' ומיכת לעיל הוא כמו שאיין הנה פטמים שנחתפכו דבורי מוס' להורות מקום שזה שייך לעיל והתפתקים שנו והדיסקו הכל לדבור אחד וכן הגיה הגאון מהר"א מוילנא), (1) [וב"ע מוס' עירובין ד, ותוס' סוכה ו, 1,

עירובין ד, ותוס' סוכה ו, 1,

עירובין ד, ותוס' סוכה ו, 1,

(א) גמ' ממין שבעה ובי' לית ליה: (ב) שם אכילת פרס תנא פת חטין וכו' ואורכיה נלפתין: (ג) תוס' ד"ה אלל וכו' דאפילו רבי יהודה: (ד) ד"ה גפן וכו' ה"ה הוצא: יומת:

עירובין ד, ותוס' סוכה ו, 1,

עירובין ד, ותוס' סוכה ו, 1,

גמ' כל המוקדם בפסוק: ע"י טורי אפן תגיה דף י"ב ע"ב ד"ה אפן הארץ:

עירובין ד, ותוס' סוכה ו, 1,

עירובין ד, ותוס' סוכה ו, 1,

מוסף רש"י
כל הפסוק בורל לשיעורין נאמר. הפסוק מדבר בשבחה של ארץ ישראל שאחילי בניתי מורה לרצון לשער בפריותה אסורין אשכנזה (סוכה ה), וטבעותיו בירדו. קמחא שלל מדרך מלגוס (חורין אה) דומיא דכלו עז כשפיט (עירובין ד). אף: דומיא דסגולו (סוכה טוהה) ה"ה לבוש כליו. וכן כולל דרך לישקון קרייזן בגדיה ונטילן אלא (עירובין טס), והן טהורין עד שישתא. דכתיב והאכול ציט יכנס וגו' ורשקין תתוי"כ און לי אלא אוכל וסוכ, אוכל בלא שוכ, שוכ בלא אוכל, לא אוכל ולא שוכ מתן, מ"ל יכנס בגדיו רינה, שמי פעמים תמיכ יכנס בגדיו, ואם רשקין לרבות הכל מה מ"ל והאכל, למן שיעור אשוכ כדי אכילה, שאין שיעון כיסוס בגדים עד שישהה כדי אכילה, וגופו טעא מיד דהכי תמי והכל א"ל כסדר יעמא ולא תמי כיסוס בגדיה, והאכול ציט דהיינו שזהה כדי אכילה יכנס בגדיו (סוכה ו. ובעי"ז עירובין ד), אכילת פרס. ארבע בלית פן מוזן סעודה ציטתה, פרס גפון סעודה ששיעוריה תתי ככר האמור כשיעור דשעין מוזן צ' סעודות ומן תתס מיהה בלית המנוגע (טס), פת חטין, שיהיה מועטת משל שעורים (סוכה טס), מיסב. דהיינו דרך אכילה, מי שזהא מוסב הוא עסוק באכילה ואינו טרוז בדברים אחרים (טס), ואוביכל בלפתה, שנאכלת מהל (עירובין טס), עצם כשעורה. מן המט כשעורה, ואינו מטמא באהל. שום עסם בלא גפר עד שיהא שם שורה שלמה או גולגולת או רז ציט, צ' שוקין ויך אהם, או רזז מניין, קביה אברים (עירובין טס), גפן, מן שיעורו צו, כדי רביעית יין לבדיו. גשאל אסורי מיר, דליכא למיד' תתסות מיר (גל): דתרגמיס ולולבין ועליו מתרגסין לשעור רביעיות יין, שום תתס לבוס מלא יין עד שיה' ממט רביעית יין, ואין דומה המשער ציטס מלא מיס למשער ציין, משום דיין שלל הוא ואינו ממנהל אלא ע"ה נכרז ונגעס על גפס

היטס יותר מן היטס (סוכה טס), תאנה, מה שיעור זה, בגרוגרת להוצאה שבת. שיעור ככל האוכלים (טס), כל כלי בעלי בתים שיעורין. צנקדיקא, כרמונים, דעד שניקב תכולתו רמון שם כלי עליו ומקבל תומאה לפי שבעל הבית חס על כלי ונכסהו מולת זיתים הוא משתמש צו רמונים, אכל כלי אותן שטומד למכר טעור צנקא כל שהוא (סוכה ו) דמתסמחא צפתות מכן היו טעור לפי שאינו חס על כלי אס נשבר במשע, דכוותה אמרינן שלם על שלם דלענינים חיי ולעשירים לא חיי (ע"י שבת מז), ע"ה טמא ולא טעור, ודכוותה נמי אמרינן בפרק המצליע בשבת איני חייב אלא המצליע, דהוא תמיכ ליה אכל אחר איני מתחייבו (בב"י).

נשלמא למ"ד, נוצלות דדמאי תמרי דזיקא ונוצלות דמתני' אוקימנא בצושלי כמרמא היינו דהכא קרי להו נוצלות תמרה וצמתני' תנן (לעיל ד' מ:):
נוצלות סתמא: נשכרכוסיהן שווס. כגון זיתים ותפוחים דתרווייהו צ"פ העץ וצא לפטור את שמיהן בצרכה אחת: **חצי עדיף**. איזה

בשלמא למ"ד תמרי דזיקא היינו דהבא קרי לה נובלות סתמא והתם קרי לה תמרה אלא למ"ד בושלי כמרמא ניתני אידי ואידי נובלות תמרה או אידי ואידי נובלות סתמא קשיא:
היו לפניו מינין הרבה כו': אמר עולא מחלוקת בשברכותיהן שוות דרבי יהודה סבר "מין שבעה עדיף ורבנן סברי מין חביב עדיף אבל ב"בשאין ברכותיהן שוות ד"ה מברך על זה וחוזר ומברך על זה מיתיבי היו לפניו צנן וזית מברך על הצנן ופומר את הזית הב"ע כשהצנן עיקר אי הכי אימא סיפא ר' יהודה אומר מברך על הזית שהזית ^(א)כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופומר את הטפלה וכי תימא ה"ג דלית ליה והתניא רבי יהודה אומר אם מחמת צנן בא הזית מברך על הצנן ופומר את הזית לעולם בצנן עיקר עסקינן וכי פליגי רבי יהודה ורבנן במילתא אחריתי פליגי וחסורי מחסרא והכי קתני היו לפניו צנן וזית מברך על הצנן ופומר את הזית בד"א כשהצנן עיקר אבל אין הצנן עיקר ד"ה מברך על זה וחוזר ומברך על זה ושני מינין בעלמא שברכותיהן שוות מברך על איזה מהן שירצה רבי יהודה אומר מברך על הזית שהזית ממין שבעה פליגי בה רבי אמי ורבי יצחק נפחא חד אמר מחלוקת בשברכותיהן שוות דרבי יהודה סבר מין שבעה עדיף ורבנן סברי מין חביב עדיף אבל בשאין ברכותיהן שוות דברי הכל מברך על זה וחוזר ומברך על זה וחד אמר אף בשאין ברכותיהן שוות נמי מחלוקת בשלמא למאן דאמר בשברכותיהן שוות מחלוקת שפיר אלא למאן דאמר בשאין ברכותיהן שוות פליגי במאי פליגי א"ר ירמיה להקדים דאמר רב יוסף ואיתימא רבי יצחק יכל ^אהמוקדם בפסוק זה מוקדם לברכה שנאמר ^אארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש ופליגא דרבי חנן דא"ר חנן ^בכל הפסוק כולו לשיעורין נאמר חטה דתנן ^גהנכנס לבית המנוגע וכליו על כתפיו וסגדליו וטבעותיו בידיו הוא והן מטמאין מיד ^ההיה לבוש כליו וסגדליו ברגליו וטבעותיו באצבעותיו הוא מטמא מיד והן טהורין ^זעד שישתא בכדי אכילת פרס ^חפת חטין ולא פת שעורין מיסב ואובכלן בלפתן שעורה דתנן ^טעצם כשעורה מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל ^יגפן כדי רביעית יין לנוזר תאנה ^יכגרוגרת להוצאת שבת רמון כדתנן ^יכל כלי בעלי בתים שיעורין

כדי רביעית מים לא מחייב דקלישי והולבין בקל חוץ מן הכלי אכל כי משערין ציין לרץ שיעורא טפי שהיין הוא עז ומחזיק גודש קאז קודם שיפול מן הכוס רביעית יין ואם היה מים היה ^(ה)יוצא יותר מרביעית: **ב"י** בע"י בתים. גבי כלי עץ ממניא: אייתו

אכל חרנגים וחגים ולולבין כשיעור רביעית יין חייב. ואין שיעור רביעית יין ורביעית מים שוין לפי שהיין עז והמים קלושין ויש ברביעית יין יותר ממנה שיש ברביעית מים כלאמרינן (במנחות קד). ^{(בשבת דף עו, 1)]} גבי רביעית דס שיכול לקרוש ולעמוד על כית משום דסמין אכל מיד דקליש לא הוה רביעית ידידה כית: **להולא שבת**. דתמן המוילא אובכלן כגרוגרת (שבת עו:): והיא תשלמה יבשה:

כיצד מברכין פרק שישי ברכות

מא.

אב"ל בשאין ברכותיהן שוות. פירש"י כגון לנזן וזית ושז אין אףן מחלוקת כיון שאין האחד פומר את חצירו אפי' ^(א) ר' יהודה מודה דאין עדיפות בשצעת המינים אלא מצדך על איזה שירצה תחלה^א המציב לו ואחר כך יצרך על השני וכן יש לפרש דרבי יהודה^ב מודה לחכמים הואיל ולא פי' הגמ' מוטב שנאמר שיחיד מודה לרבים ולא

רבים מודים ליחיד והקשה רש"י ולצריך על הלנזן ולפטור את הזית דהא תנן לעיל צירך על פירות האילן צ"פ האדמה יאל ומירץ משאני התם שאין שם אלא חד מינא וטעה וצירך צ"פ האדמה אכל הכל כשצירך צ"פ האדמה על הלנזן לא פטור את חצרו שהוא צ"פ העץ אפי' דיעבד ואי"ת הא אמרי' לעיל (דף עט.) גבי עובדא דרז קפרא דצרכת צורא פרי האדמה חשיבא טפי משנהל לפי שמצורתה טפי א"כ גם צ"פ העץ חשיבא טפי מצרכת צ"פ האדמה וי"ל דלא חשיב צ"פ העץ כל כך מצ"פ האדמה כמו שחשוב צ"פ האדמה משהכל ומי"ש בהלכות גדולות דצ"פ העץ תקדים לצ"פ האדמה דמצורתה טפי היינו לפי המסקנא דלקמן דפליגי בשאין ברכותיהן שוות וק"ל כר' יהודה אכל להאי לישנא דלמרי' דלא פליגי בשאין ברכותיהן שוות לא מתוקס פסקו דהלכות גדולות דפירשנו לעיל: **מיתביבי** היו לפניו צנן וזית מברך על הצנן וכו'. ופריך אלמא דמצדך צ"פ האדמה אפילו לפטור צ"פ העץ אפילו לגבי זית שהוא משצעת המינים וכ"ש קליות שהן כמו כן משצעת המינים דמצדך עליהן צ"פ האדמה לפטור את ^(א) התפוחים לכן לרץ להנהיג הכי דכפרישת ^(ט) לעיל שאין ברכותיהן שוות כמו תפוחים וקליות: **א"ל** ר' ירמיה להקדים דא"ר יוסף וכו'. פירש"י והר"י לפי גרסא זו אמיא הא דלמר רב יוסף כל המוקדם כר' יהודה דוקא אכל ר' שמעיה גרים אמר רב יוסף וכו' ואמאי אליבא דרבנן ומיירי שאין מצינין זה מזה דהא אולינן צמר מוקדם דלי צחציצין פשיטא דחציצ קודם דהא אפי' גשאר מינין לגבי שצעת המינים אמרי' דרצן דמצדך על איזה שירצה ומילתא דרב יוסף מילתא צאפי נפשה ולא נהירא דצסמון משמע דגרס דלמר רב יוסף ואמאי כר' יהודה דוקא דקאמר רב חסדא ורב המנונא הוו יתצי צסעודתא וכו' א"ל לא סבר לה מר להא דרב יוסף דלמר כל לה מר להא דרב **במאי** פליגי.

כלומר מאי טעמא דר' יהודה דלמר שצעת המינין עדיף מאי עדיפות שייכא צהו אחר שאינן יכולין לפטור שאר מינין ומשני דהעדיפות היו מן ההקדמה: **גפן** כדי רביעית יין וכו'. פי' אם אכל עלין או לולבין כדי רביעית יין חייב אכל אם אכל מהן כדי רביעית מים לא מחייב דקלישי והולבין בקל חוץ מן הכלי אכל כי משערין ציין לרץ שיעורא טפי שהיין הוא עז ומחזיק גודש קאז קודם שיפול מן הכוס רביעית יין ואם היה מים היה ^(ה)יוצא יותר מרביעית: **ב"י** בע"י בתים. גבי כלי עץ ממניא: אייתו

אכל חרנגים וחגים ולולבין כשיעור רביעית יין חייב. ואין שיעור רביעית יין ורביעית מים שוין לפי שהיין עז והמים קלושין ויש ברביעית יין יותר ממנה שיש ברביעית מים כלאמרינן (במנחות קד). ^{(בשבת דף עו, 1)]} גבי רביעית דס שיכול לקרוש ולעמוד על כית משום דסמין אכל מיד דקליש לא הוה רביעית ידידה כית: **להולא שבת**. דתמן המוילא אובכלן כגרוגרת (שבת עו:): והיא תשלמה יבשה: **שיעורין**

היטס יותר מן היטס (סוכה טס), תאנה, מה שיעור זה, בגרוגרת להוצאה שבת. שיעור ככל האוכלים (טס), כל כלי בעלי בתים שיעורין. צנקדיקא, כרמונים, דעד שניקב תכולתו רמון שם כלי עליו ומקבל תומאה לפי שבעל הבית חס על כלי ונכסהו מולת זיתים הוא משתמש צו רמונים, אכל כלי אותן שטומד למכר טעור צנקא כל שהוא (סוכה ו) דמתסמחא צפתות מכן היו טעור לפי שאינו חס על כלי אס נשבר במשע, דכוותה אמרינן שלם על שלם דלענינים חיי ולעשירים לא חיי (ע"י שבת מז), ע"ה טמא ולא טעור, ודכוותה נמי אמרינן בפרק המצליע בשבת איני חייב אלא המצליע, דהוא תמיכ ליה אכל אחר איני מתחייבו (בב"י).

עין משפט ור מוצה

צה א ב מיי פ"ח מהל' ברכות הל' י ג סמג עשין כ טו טו"ע אר"ח סי' ריא סעיף א:
צו ג מיי וסמג שם טו טו"ע שם סעיף ד:
צז ד מיי פט"ו מהלכות טומאה דרעת הל' ז:
צח ה מיי שם הלכה ו:
צצ ו מיי פ"ג מהל' טומאה מת הל' ב ויפ"ח הל' ט:
ק ז מיי פ"ה מהלכות טויות הלכה ב סמג לעון רג:
ק ח מיי פ"ח מהל' שבת הלכה א:
קב ט מיי פ"ו מהל' כלים הלכה ב:

עירובין ד, ותוס' סוכה ו, 1,

תורה אור השלם

- ↑ ארץ חשהה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן דב"רם ח ח

עירובין ד, ותוס' סוכה ו, 1,

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"ש הוסיף, ואי על הזית מברך תחילה למה הוצרך לפרש שאין הצנן פומר את הזית והלא לעולם יברך על הצנן לבסוף. ב. בתוס' ר"ש הביא את זה בשם הר' שמעיה בשם ר' האי. ג. בתוס' ר"ש הוסיף, ומאי קושיא לימא ליה תמרי עדיפא ליה, ע"כ י"ל דהתיא דלקמן אתא כר' יהודה וכולהו אמוראי דלקמן כר"י ס"ל.

עירובין ד, ותוס' סוכה ו, 1,

רבינו חננאל

אמר עולא מחלוקת כשברכותיהן שוות דר' יהודה סבר מין שבעה עדיף ורבנן סברי מין חביב עדיף. כשברכותיהן שוות אין אחד מהם עיקר, ובין אם בירך על שאר פירות בין אם בירך על שבעת המינים יצא, דקיימא לן אס חכמים ידוידו ורובים הלכה כרבים. אבל כשאין ברכותיהן שוות וכו' כגון פירות האילן וירק, דבבי הכל מברך על זה וחוזר ומברך על זה, ועל איזה שירצה מקדים ומברך, ואפי' היה הפרי ממין שבעה, הבא במאי עסקינן כשהצנן עיקר. אבל אם אין הצנן עיקר ולא חביב, מברך על הזית ואח"כ על הצנן, דאפושי בברכות עדיף, ולא אמרינן מברך על הצנן ונפטור זית דבירך בורא פרי האדמה על פירות האילן יצא, דאין להפקיע ברכה כל כי האי גונא. (נדאמר ר' יוחנן כל הפסוק כולו לשיעורין נאמר חטה דתנן הנכנס לבית המנוגע וכליו על זכר, פירשוהו במסכת סוכה).

עין משפט
נר מצוה

מא:

כיצד מברכין פרק שישי ברכות

אִירְתָּנוּ לְקַמִּייהו תמרי ורמוני. ולא ללפת זהה את הפת דאס כן הוו להו פת עיקר והן טפלה ותנן (דף מד.) מצרך על העיקר ופומר את הטפלה: **זֶה שְׁנֵי לָאֵרִין**. מ"מ היכל דליכא חטה חזית או שעורים ותמרים אע"ג דשוין לארץ מכל מקום המוקדם

בפסוק דהיינו לארץ ראשון יקדים

לזכרה^(א): **הַבִּיאָנוּ** לַפְּנִינֶיהָ תאנים וענבים בתוך הסעודה. וכגון שאין באין ללפת את הפת אלא לקנות סעודה: **אֵלֶּיָא פת הבאה בבסנגין**. דטעון זכרה לפניו ואין טעון זכרה לאחריו רק צורא נפשות רבות מידי דהוה אלאור ודוקן דאמרי' לעיל (דף לו.): בתחלה מצרך זמ"מ ולזסוף ולא כלום הואיל ונתנו זכון שקדים זכרה. ופי' רש"י אפי' אס אכל מהן אחר זכמ"ז קאמר ולא נהירא חדא דאמרי' לעיל כל שיש צו מחמשת המינין נריך זכרה מעין שלש ועוד אמאי קאמר כיסגין לימא נמי אורז ודוקן ע"כ נריך לפשר דמיירי בתוך הסעודה קודם זכמ"ז^(ב) דמיירי זה וה"ק חוץ מן הפת הזאה זכיסגין בתוך הסעודה קודם זכרהמ"ז דאין טעון זכרה לאחריו דפטר ליה זכמ"ז אפי' לרב ששת משום דהוי דבר מועט אצל זלא סעודה אף לאחריו נריך לזכך מעין ג' זכרות ולהכי לא נקט פת אורז ודוקן שהרי אפילו זלא סעודה נמי אין נריכין זכרה מעין ג' לאחריו: לא ק"ל כרז ששת אלא כרז הוגא ורז נחמן דאין הלכה כיחיד במקום רבים. ה"ג: **וְיֵינן פּוֹטֵר בֶּל מִינֵי מִשְׁקִין**. ולכאורה מיירי ציין זלא סעודה דאי זכדי פת תיפוק ליה דפטר ליה פת דאפי' יין נמי ראה לומר הספר זסמון דפטור אי לאו טעמא דקוצע זכרה לעזמו אלא מיירי זלא סעודה ואפ"ה יין פוטר ולית הלכתא כותיה שהרי מפת פוטרת אין הלכה כמותו אלא כפסק רב פפא א"כ גס מהא דקאמר יין פוטר וכו' לית הלכתא כותיה: **הַלְּבַתָּא דברים הבאים בתוך הסעודה** מחמת הסעודה. פי' הקוטרס ללפת זכון

את הפת אין טעונין זכרה דהוו להו טפלה ולא נהירא דא"כ מתני' היא (דף מד.) דמצרך על העיקר ופומר את הטפלה ומאי קמ"ל ועוד קשה דפרין זסמון יין נמי נפטריה פת ומאי קשה והלא כששומים ייין אינו טפלה לפת ואכן זמיד דטפל לפת מיירינן ואין לפרש לפירוש הקוטרס יין נפטריה פת כשזורה פתו ציינו קאמר דהוה ליה יין טפל דהא לא אשכחן שיצרך עליו זענין זה אלא ודאי מיירי זשמיה ועוד קשה מה שפי' רש"י דזרים הזאים שלא

מחמת הסעודה בתוך הסעודה כגון דייסא ותרדין וכרוב שאינן של לפתן ובאין לזון ולשזוב טעונין זכרה וציינו דמיני מזון ניינהו ולא נהירא דאמרי' זמתני' זרך על הפת פטר את הפרפרת ובגמ' מפרש דהוא הדין כל מעשה קדרה וזכרים הרגילים לצא לאחר הסעודה פירש"י כמו פירות ואפי' הביא אותן בתוך הסעודה שלא מחמת לפתן טעונים זכרה צין לפנייהם דלאו טפלה ניינהו וצין לאחרייהם דאין זכרת המזון פוטרתן דלאו מזון ניינהו דהיינו כרז ששת דאמר לעיל הביאו לפניו בל ען פי' ר"י דזרים הזאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה כלומר הרגילים לצא מחמת הסעודה זפת שרגילים לאכלן עם הפת כגון זשר ודגים וכל מיני קדרה והביאן בתוך הסעודה אין טעונין זכרה לפנייהם ולאחרייהם אפי' אכלן בתוך הסעודה זפני עצמן זלא פת דכיון דמשום פת הס באין הפת פוטרתן אצל דזרים שאין דרכן לצא בתוך הסעודה כגון תמרים ורמונים ושאר כל פירות שאין רגילים ללפת זכון את הפת טעונין זכרה לפנייהן דכיון דלאו משום לפתן אמו אין הפת פוטרתן והיינו כר"ג וכרז הוגא דלעיל דאמרי דטעונין זכרה לפנייהן ולא לאחרייהן: **לֵאחֹר הסעודה** גרסי'. ותו לא ולא גרסי' דזרים הזאים זכה סיפא והכי פירושו אס הביאו דזרים שהזכרנו אחר הסעודה פי' לאחר שמשכו את ידיהם מן הפת שזו אין הפת פוטרתן כלל והוי כמו שאכלן זלא שום סעודה וצין דזרים הרגילים לצא מחמת הסעודה וצין דזרים שאין רגילים לצא מחמת הסעודה זכרה לפנייהם ולאחרייהם דאכל דזרים דלעיל קאי ועכשיו אין לנו דין זה דאין מנהג שלנו למשוך ידינו מן הפת כלל עד לאחר זכמ"ז אלא כל שעה שאנו אוכלין פירות או שום דבר קודם זכמ"ז דעתנו לאכול פת כל שעה וקו"ל כפסק דרב פפא: **אִי הָבִי יין נמי נפטריה פת**. דודאי יין מחמת סעודה אחי שהוא שותה כמה פעמים דאי לאו הסעודה לא ישתה ולפטריה פת ומשני שאני יין דגורס זכרה לעזמו פירש"י דזהרבה מקומות הוא צא ומזכרין עליו אע"פ שאין נריכין לשחות כגון בקידוש ובזכרת אירוסין ורשנ"א פי' משום דנריך לזכך על היין צורא פרי הגפן ובתחלה כשהוא זעננים צורא פרי העץ ועל שאר משקין שהכל נהיה זכדו וומיהו אומר ר"ת דזשאר משקין כמו מים ושכר הזאים מחמת הסעודה פת פוטרתן דאפי' יין הוה פוטר אי לאו דקוצע זכרה לעזמו ודלא כמחזור ויטרי' שכתז שמזכרין למים זכרה זכל פעם ופעם ואפי' בתוך הסעודה דהוי כנמלקן והא דלא פריך הכא^(א) (מהן משום דיין ויין אצל מים לא וייני דאמר (לעיל לה.) הנודר מן המזון וכו' ופשיטא דלא פטר להו פת דאינה זכלל זכרת הפת: מיהו

כיצד מברכין פרק שישי ברכות

שִׁיעוּרֵין כרמונים. ניקז כמוזיא רמון טהור. זעלי זמים חסים על כליהם הלכך ניקז כמוזיא קטניות מזניעו לזיתים ניקז כמוזיא זית משתמש לזאזים ניקז כמוזיא אגוז משתמש צו רמונים אצל של אומן העומד למכור לא הוי שיעוריה זכסי: **שְׂרׁוּב שִׁיעוּרִי**. אכילת חלב דס נותר ופיגול: **דבש**. האמור זמורה הוא דבש תמרים וכותבת היא תמרה: **זֶה שְׁנֵי לָאֵרֶךְ**. ארץ זית שמן ודבש דכתיב זכסייה דקרא הפסין ארץ את הסדר וזמר לעשות זיתים ותמרים זשוצים ^(א) מתאנים ורמונים שהרמון ממישי לארץ הכמוזה זראש המקרא ודבש שני לארץ הכמוזה זכסופו: **מֵאֵן יֵהִי לָן נגרי דפרוזא**. רגלים של זכול: **ונשמעינך**. נשמך ונלך אחרין תמיד: **הִבִּיאוּ לפנייהם תאנים וענבים זכוך הסעודה**. ולא ללפת את הפת דא"כ הוו להו טפלה ואין חולק זדכר שאין טעון זכרה לא לפניו ולא לאחריו אלא לפעמים שזא למתק את פיו זכוך הסעודה זפירות: **מנרך לפנייהם**. דלאו טפלה ניינהו: **ולא לאחרייהם**. דזכמ"ז פוטרתן: **צִין לפנייהם צין לאחרייהם**. דלא פטר אלא מדי דיוין והוי לא וייני: **פס הזאה זככסגין**. לאחר אכילה וזכמ"ז היו רגילים להציא כיסגין והן קליות לפי שיפין ללז כדאמרי' זעלמא (שיריוני ט:.) הני כיסגי דמעלו לציא ומציאין עמהן פת שנושה עם זתלין ענין אוכליא"ש שלנו ויש שושפן אותן כמיין זפורים ואילנות ואוכלין מהן דבר מועט. ומתלו שטותנים זכה זתלין הזרה ואזאזים ושקדים ומאכלה מועט לא הטעינוה זכרה מעין ג' מדי דהוה אפת אורז ודוקן דאמריין זפרקיין (דף לו:) בתחלה צורא מיני מזונות ולזסוף ולא כלום: **פס פוטרס**.

צין לפנייהם צין לאחרייהם: **דזרים הזאים מחמת הסעודה**. ללפת זכון את הפת: **אין טעונין זכרה**. דהוו להו טפלה הלכך כל מידי צין מזון צין פירות שהביאו ללפתן אין צו זכרה לא לפניו ולא לאחריו: **שלא מחמת הסעודה זכוך הסעודה**. כגון דייסא וכן כרוב ותרדין שאינן לפתן ובאין למזון ולשזוב: **טעונין זכרה לפנייהם**. דלאו טפלה ניינהו ואין זכלא לחס דנפטור זכרת המוזיא: **ולא לאחרייהם**. דמיני מזון ניינהו וזכרת המזון פוטרתן: **דזרים הרגילין לצא לאחר סעודה**. כגון פירות אפי' הביאן זכוך הסעודה שלא מחמת לפתן: **טעונין זכרה צין לפנייהם**. דלאו טפלה ניינהו: **צין לאחרייהם**. דאין זכרת המזון פוטרתן דלאו מזוני ניינהו: **מחמת הסעודה זכוך הסעודה**. כגון

דייסא וכן כרוב ותרדין שאינן לפתן ובאין למזון ולשזוב: **טעונין זכרה לפנייהם**. דלאו טפלה ניינהו ואין זכלא לחס דנפטור זכרת המוזיא: **ולא לאחרייהם**. דמיני מזון ניינהו וזכרת המזון פוטרתן: **דזרים הרגילין לצא לאחר סעודה**. כגון פירות אפי' הביאן זכוך הסעודה שלא מחמת לפתן: **טעונין זכרה צין לפנייהם**. דלאו טפלה ניינהו: **צין לאחרייהם**. דאין זכרת המזון פוטרתן דלאו מזוני ניינהו: **מחמת הסעודה זכוך הסעודה**. כגון

דייסא וכן כרוב ותרדין שאינן לפתן ובאין לזון ולשזוב טעונים זכרה לפנייהם דלאו טפלה ניינהו ומיהו פטורין מזכרת המזון דמיני מזון ניינהו ולא נהירא דאמרי' זמתני' זרך על הפת פטר את הפרפרת ובגמ' מפרש דהוא הדין כל מעשה קדרה וזכרים הרגילים לצא לאחר הסעודה פירש"י כמו פירות ואפי' הביא אותן בתוך הסעודה שלא מחמת לפתן טעונים זכרה צין לפנייהם דלאו טפלה ניינהו וצין לאחרייהם דאין זכרת המזון פוטרתן דלאו מזון ניינהו דהיינו כרז ששת דאמר לעיל הביאו לפניו בל ען פי' ר"י דזרים הזאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה כלומר הרגילים לצא מחמת הסעודה זפת שרגילים לאכלן עם הפת כגון זשר ודגים וכל מיני קדרה והביאן בתוך הסעודה אין טעונין זכרה לפנייהם ולאחרייהם אפי' אכלן בתוך הסעודה זפני עצמן זלא פת דכיון דמשום פת הס באין הפת פוטרתן אצל דזרים שאין דרכן לצא בתוך הסעודה כגון תמרים ורמונים ושאר כל פירות שאין רגילים ללפת זכון את הפת טעונין זכרה לפנייהן דכיון דלאו משום לפתן אמו אין הפת פוטרתן והיינו כר"ג וכרז הוגא דלעיל דאמרי דטעונין זכרה לפנייהן ולא לאחרייהן: **לֵאחֹר הסעודה** גרסי'. ותו לא ולא גרסי' דזרים הזאים זכה סיפא והכי פירושו אס הביאו דזרים שהזכרנו אחר הסעודה פי' לאחר שמשכו את ידיהם מן הפת שזו אין הפת פוטרתן כלל והוי כמו שאכלן זלא שום סעודה וצין דזרים הרגילים לצא מחמת הסעודה וצין דזרים שאין רגילים לצא מחמת הסעודה זכרה לפנייהם ולאחרייהם דאכל דזרים דלעיל קאי ועכשיו אין לנו דין זה דאין מנהג שלנו למשוך ידינו מן הפת כלל עד לאחר זכמ"ז אלא כל שעה שאנו אוכלין פירות או שום דבר קודם זכמ"ז דעתנו לאכול פת כל שעה וקו"ל כפסק דרב פפא: **אִי הָבִי יין נמי נפטריה פת**. דודאי יין מחמת סעודה אחי שהוא שותה כמה פעמים דאי לאו הסעודה לא ישתה ולפטריה פת ומשני שאני יין דגורס זכרה לעזמו פירש"י דזהרבה מקומות הוא צא ומזכרין עליו אע"פ שאין נריכין לשחות כגון בקידוש ובזכרת אירוסין ורשנ"א פי' משום דנריך לזכך על היין צורא פרי הגפן ובתחלה כשהוא זעננים צורא פרי העץ ועל שאר משקין שהכל נהיה זכדו וומיהו אומר ר"ת דזשאר משקין כמו מים ושכר הזאים מחמת הסעודה פת פוטרתן דאפי' יין הוה פוטר אי לאו דקוצע זכרה לעזמו ודלא כמחזור ויטרי' שכתז שמזכרין למים זכרה זכל פעם ופעם ואפי' בתוך הסעודה דהוי כנמלקן והא דלא פריך הכא^(א) (מהן משום דיין ויין אצל מים לא וייני דאמר (לעיל לה.) הנודר מן המזון וכו' ופשיטא דלא פטר להו פת דאינה זכלל זכרת הפת: מיהו

מסורת הש"ס

א) נע' תוס' סוכה ו. ד"ה אלא,
ב) געוירויין ונסוכה ממוק הש"ס אלא הלכתא ניינהו,
ג) מולין קיא.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה זה שני וכו' זשוצים כרמונים שהרמון כ"ל זיתים מתאנים נמתק:
ב) תוס' ד"ה אי הכי וכו' כנמלקן ובא דלא פריך הכא מייך אלא משום דין.

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"יש הקשה. וא"ת לכתוב ארץ חטה וזית ושעורה ור"ל שלא רצה להפסיק ביין חטה לשעורה שהם מיני ורעים.
ב. בתוס' ר"ש כתב, שאוכלה אחרי הסעודה קודם זכמ"ז במקום תאנים וענבים ומתוך שאינה באה אלא לקינוח סעודה והוי מועט לא רצו לקבוע זכרה לאחריה ולא דמי לתאנים וענבים דקנות סעודה.
ג. בתוס' ר"ש גרס, ורבינו שמואל פי' וכו' (וכ"ה בזבחי' בתוס' שלנו) ואמרינן לעיל טעמא זשום דאשמי' לעליא וכיון דמשום חשיבותו אשתיינן בכתבו אין לנו זכטלה משום זכרת הפת.
ד. בתוס' ר"ש כתב, דנמלקן הוי דאין אדם שותה מים אלא לצמאו נפטריה אין דוקא מיין שיין לאקשויי הכי משום דיוין אבל מים שאין הפת פטורת לא ק' ליה מדי משום דלא וייני.

לעני רש"י

אובלייא"ש [אובלייא"ש]. אפייתו, י"פליים.

מוסף רש"י

ארץ שרוב שיעוריה בדרים. מת ונצלה ואסורא חלב ודס ופיגול וזמר וטמא וגיז גשע (סוכה א.). דבש.
זכר המזון זכורה זכש תמרים וכדלמר תסס זכסורים פי"א (י"ג) אין מציאן זכורים כי חס משעת המינים ולא מתמרים זכסורים ולא מפירות זכענמקס, אלא אלאמא פשיטא ליה לתנא דתמרים מ' המינין דהיינו דבש (שיריוני ד:) כל מיני מתיקה קריין דבש, ותמרים מיני מתיקה הן (סוכה טס.). ככותבת. תמרה (טס.). ביום הכפורים. דלא מצי ציה אכילה אלא אחר לא טעוה, מדי דמייחז דעמיה ומפקע ליה מעיניו (טס.). הני שיעורין בהדיא מי זכריי. כלום מצי זמורה עלס כשעורה וזית המזונע זמתין וכן כלום (טס.). לאחר הסעודה. כלומר הנעלים לצא לאחר הסעודה, טעונים זכרה בין לפנייהם בין לאחריהם. אפילו היצולן לפתן אין הפת פוטרתן (תורין קיא.).